

Móczán Lajos halálára

A Szegedi Textilművek nyugalmazott igazgatója, **Móczán Lajos**, a napokban, hosszú, súlyos betegség után elhunyt.

Lugoson született 1910-ben. Villanyszerelő tanonc-nak állt, majd 1927-ben belépett a lugosi egységes szakszervezetbe, amelynek betiltatásáig tagja maradt. Különböző gyárakban dolgozott villanyszerelő segédként. 1940-ben jött Magyarországra, az Újszegedi Kender- és Lenzövi Vállalatnál lett villanyszerelősegéd.

Honvédelmi szakszolgálatra vitték, a mai Ausztria területén szökött meg, kalandos körülmények között érkezett haza Szegedre. Régi munkahelyén kezdte újra, előbb a szociáldemokrata pártba lépett be, majd 1948 februárjában, még az egyesülés előtt, a KMP tagja lett.

A Budapesti Műszaki Egyetemen esti tagozaton szer-

zett villamosmérnöki diplomát. Pártiskolát, marxista egyetemet végzett. A munka mellett kiválóan tanult. 1933-tól 1957-ig a Kaposvári Textilművek energetikusa volt. 1956-ban tagja volt a gyár védelmére szervezett fegyveres őrsgének.

1957-től 1970-ig volt a Szegedi Textilművek igazgatója. Vezetése alatt óriási fejlődött a gyár, kemény küzdelem, munkabírása is közrejátszottak ebben. Munkatársai a vállalat érdekeit szem előtt tartó, szigorú, magától és munkatársaitól maximális lelkületszerűséggel megkövetelő vezetőt ismerték meg személyében. Munkásságát számos minisztériumi és kormánykintűntetéssel ismerték el. Nyugdíjba vonulása óta gyengélkedett, de amikor egészsége engedte, továbbra is részt vett a közéleti munkában.

Segíti a termelést a szakszervezet

A szakszervezet termelést segítő tevékenységéről, a szocialista munkaverseny, a brigádmozgalom és az újítómunka tapasztalatairól tanácskozott kedden a Helyiipari és Városgazdálkodási Dolgozók Szakszervezetének elnöksége.

Megállapították, hogy a helyiipari és a kommunális szolgáltatást végző vállalatoknál kedvező változások tapasztalhatók a szocialista munkaverseny-mozgalomban, az utóbbi esztendőkből előtérbe kerültek a termelés és a szolgáltatás minőségének javítására, az export fokozására, valamint az anyag- és energiatakarékosságra vonatkozó vállalások. A vállalatok nagy része számított a szocialista brigádok többlettermelésére, a kollektív és egyéni vállalkozásokra, előfordul azonban az is, hogy esetenként csak kampanyfeladatok elvégzésével bízzák meg őket, vagy egész évre szóló, általános célokat jelölnek meg számukra. Így a brigádoknak kevesebb lehetőségük adódik az év közben változó gazdasági feladatokhoz igazítani munkaversenyprogramjukat. Ennek oka elsősorban az, hogy a vállalatok egy részénél a gazdasági vezetők nem tekintik folyamatos feladatuknak a munkaverseny szervezését és irányítását. A szocialista brigádvezetők VI. országos tanácskozása — amelyen a HVDSZ tagságát 42 küldött képviselte — máris érezhető új lendületet adott a mozgalomnak. Javulás tapasztalható — bár még elég lassú ütemű — az újítások terén is.

Környezet, épület, lakás

Irányelvek, ajánlások az otthonteremtés távlati fejlesztésére

Akár a tanácsi beruházási politikáról, akár az építéssel aktuális kérdéseiről, akár az építő (kivitelező) szervezetek és az anyageállításért felelős vállalatok tevékenységéről beszélünk, elkerülhetetlenül szólnunk kell az állami, tömeges lakásépítés és a magánérős otthonteremtés arányának megváltozásáról. A már egy-két éve kezdődött folyamat hosszúnak ígérkezik — az elkövetkező esztendőkből is a magánlakás-építés arányának növekedésével kell számolni. Az állami építkezések műszaki tervezését és tipizálását meghatározó 1979-ben kiadott irányelvek nem tükrözték meg ezt a változást, ezért új, a gazdaságpolitikai irányításban és a lakásgazdálkodásban időközben bekövetkezett változásoknak megfelelőbb útmutatásra volt szükség.

Az ÉVM 1982 áprilisában terjesztette az országgyűlés építési és közlekedési bizottsága elé a **komplex lakás-építési** építészeti fejlesztésének cselekvési programját. Majd annak elfogadása után dolgozta ki — a program részeként — új irányelveit a szervezett lakásépítés fejlesztésére. (A „szervezett lakásépítés” kifejezés némi magyarázatra szorul: állami, vagy OTP-szervezésben, szövetkezeti, vagy egyéb társulással megvalósuló lakásépítésre — függetlenül az építési technológiától, s hogy társasházakról, kisebb épületegyüttesekről, vagy nagyobb lakótelepeket kisebb épületegyüttesekről van-e szó — egyaránt vonatkoznak az új irányelvek.)

A Településfejlesztési és Tipustervező Intézet munkatársai — szociológusok, közgazdászok bevonásával — olyan irányelveket dolgoztak ki, amelyek nem kötelező, hanem ajánló jelleggel szólnak a beruházóhoz, tervezőkhöz, kivitelezőkhöz. Arra serkentve őket, hogy a következő években segítsék jobban elő a lakók differenciált igényeinek érvényesítését, csökkentve így a lakáshiány „újratermelődését”, szűkítve a mennyiségi és minőségi lakásépítési szakadékat. Magyarán mondva: ne kényszerüljön a lakástulajdonos néhány év elteltével minőségi lakáscserére, csak azért, mert gyereke született, vagy mert idős szülője hozzá költözik. Ne érezzék menekülési vágyat lakótelepi otthonából, csak azért, mert a család nem tud ott asztal köré ülni, együtt vacsorázni, és mert a loggián egy napozóágy, vagy nádfotel sem fér

el... A szervezett és a jövőben szervezhető lakásépítés új irányelvei a spanyolviaszt fedezik fel újra — mondhatnánk, ha nem tudnánk, hogy az eddiginél távolabb értelmezendő a lakás, az otthon fogalma ebben az új megközelítésben. Már az irányelvek „drámatizálás” felépítésében is tükröződik ez: első fejezete a **humánus lakókörnyezet** kialakításához ad ajánlást (az 1979-es előd erről alig vett tudomást). Aztán szűkül a kör: a lakóépülettel, végül a lakásokkal kapcsolatban tesznek javaslatokat, szemléletformáló és befolyásoló megállapításokat az irányelvek szerzői. A szakmai véleményezésen már túljutva talán nem érdektelen a közvélemény elé tárni néhányat ezek közül.

Mivel az elkövetkezendő lakásépítési periódus lényeges feladata az újonnan épült lakásállomány településszerkezeti polarizációjának (lakótelep — családi ház) kiegyenlítése, a nagyobb településeken az alacsonyabb szintszámú, emberibb léptékű beépítési módok, a kisebb helységeknél pedig a városiasabb épületfajták meghonosítása volna kívánatos. Az egy ütemben, azonos technológiával és beruházási formában épülő monstre lakótelepek helyett inkább kisebb, néhány száz lakást tartalmazó egységeket, s azokon belül is 30—50 lakásból álló, jól elkülönülő, lehetőleg zöld udvar köré szervezett lakásegységeket ajánlanak a TTI munkatársai.

Szociológusok mondják, hogy ez a közösségi élet kialakulásának felső határa — az emberi kapcsolatok félszáz család szomszédságánál még elők, elevenek lehetnek, a tulajdonosi szemlélet még képes hatni. Zártan pihenésre, a kisgyermek felügyelet nélküli játékára alkalmas teret, környezetet ki ne kívánna? Ki ne óhajtana a csendet, az épített és a természeti környezet harmonikus összhangját: elsőbbséget a gyolagoknak és a kerékpárosoknak? S amivel talán kezdeni kellett volna: 2—4 szintes, magastető házakat, sok kis földszinti szolgáltatóirodát, a lakáshoz közeli munkahelyet? A lakókörnyezetről szóló fejezetben efféle vágyaink fogalmazódnak meg.

S milyennek kellene lennie az épületnek? Lehetőség szerint nem középma-gasnak — a tisztviselőknek nagy a hővesztésük — és különböző tetőkialakításra alkalmasnak. Egyszerű belső közlekedő legyenek. 6—12 lakásnál több ne nyíljon egy lépcsőházból. Kívánatos — s most hadd idézzük szó szerint —: „hogy minden lakáshoz tartozzon a nap-pali szoba, illetve az étke-ző funkcióját kiegészítő, ét-

kezésre, napozásra alkalmas külső tartózkodó, a földszinten szeparált zöldterület, az emeleten terasz vagy loggia, minimálisan 1,80 méter mélységi mérettel.” Azaz: bútorozhatóan! A tárolók, a közös használatú helyiségek méretezésére is javaslatot tett a TTI, s külön felhívja a figyelmet a mozgássérültekre, az energiatakarékosságra, a költséges gépi szellőzés és a szemetledobó-rendszer elhagyására.

Mindezekből már következik, hogy a lakásfajták meghatározásánál is az esz-szerűség érvényesül, az a szándék fogalmazódik meg, hogy a lakáshasználat folyamataiban bekövetkező csatládszettel és életmódbe-li változások követhetők legyenek. Vagyis a „fejlődő”, tehát gvereke családok 2,5—3 szobában, 70—80 négyzetméteren rendelkezhesse-nek be: a nagyszülők, szü-lők, gyerekek együtt élhesse-nek. 3,5—4 szobában, 85—100 négyzetméteren. A harmadik lakáskategória a gyer-mektelen családoké, az egyedülállóké lesz — 1,5—2 szobában (42—50 négyzetméteren). A garzon to-vábbfejlesztett változata 30—38 négyzetméteren kínál-na otthon, hálófülkével, s egy szobával.

A közös és egyszerű vonás a **négyféle lakástípus** me-reteiben, hogy a csoszobákat a négyzetes alapterületűek váltják fel, ezek esetleg ke-sőbb, a család igényei sze-rint oszthatók is. Végre tért hódít a konyhával vagy nappalival összekapcsolható, természetes fényt kapó ét-kezőter, tagul az előszoba (beleép, közlekedő), a terasz, a loggia és a beépített szek-renyisor. Meretváltást ajánl az irányelv a fürdőszoba-ban, és kamrát a konyha szomszédságában. Meg olyan szobaalaprakozatokat, amelyek-ben két heverő nemcsak egyféléképpen helyezhető el. Örömmel fedeztük fel a fürdőszoba természetes szel-lőzésének ajánlását, s a fűt-és, melegvíz-szolgáltatás lakásonkénti mérésének pár-tolását.

Talán az eddigi vázlatos ismertetésből is kitűnik, hogy a mennyiségi szemle-lelet háttérbe szorítva a mi-nőség, kulturáltság kap az eddiginél nagyobb hang-súlyt. Kérdés persze, hogy mindez miként érvényesít-hető például a házgyári technológiával? Vagy milyen árt?... Ugy tűnik, pillan-atnivalag a leendő lakásvá-sárlók tapsa a hángosabb, személyes igényeik közön-nek vissza az irányelvekből. A szervezett lakásépítés fe-lelőseinek, a beruházóknak, pénzügyi szakembereknek a tervezőknek és kivite-lezőknek mindenesetre fel van adva a lecke.

Kár, hogy csak ajánlás-ként.

Pálffy Katalin

Három nap a kúrián

Klubtalálkozó Árpádhalmon

A hét végén harmadszorra találkozhattak Árpádhalmon Csongrád megye klubszerető fiataljai.

A KISZ Csongrád megyei bizottságának rendezvénye tavaly közel félezer diákot készített utazásra — Árpádhalmra, Károlyi gróf gazdaszínházának egykori kúriájára. A kastélynak is beillő épülethez hatalmas kert tartozik, akkora, hogy a klubosok sátrai kényelmesen elférnek rajta. Az évszázados fák alatt holnap, csütörtökön este, táborépítés után sorakoznak a résztvevők a **megnyitó ünnepségre**. Vacsorájukat **főzőversenyen** készítik a fiatalok, majd a **Cheops**, a **Fant** és a **Dzsuroz** együttes ad koncertet. Szünetben a tavalyi találkóról készült filmeket, élméket vetítik.

Pénteken a megye kismesterei, keramikusok, gyékény-szövő, mézeskalácsosok, kő-sárfonók, ötvösök tanítják a klubosokat mesterségbeli fogásokra. Kirakodók árucikkeivel az **Ezermester és Ut-törőbolt** is a táborban. Lesz pol-kaszinó, számítástechni-

kaj játék, „felfogadást tart” pszichológus és kozmetikus. Árpádhalmon is bemutatko-znak a Ki mit tud? és az Országos Diáknapiak legjobb-jai. Este a **főiskolai diák-színpad** **Moliere-t** játszik, majd **Káldy László**, kisfilmest tart szerzői estet. A **Motolla együttes** táncmuzikával zárul a második nap.

A szombat a **versenyeké**, ám az esti koncert és a filmvetítés aznapról sem hiányzik. Vasárnap akadály-versennyel, annak értéke-lésével ér véget a június 23-tól 26-ig tartó árpádhalmi megyei klubtalálkozó.

Gázkitörés-elhárítási gyakorlat Nagykanizsán

A magyar szénhidrogén-bányászat kitéréselhárítási mentőszervezete és mentő-csapatjai részvételével ked-den, tegnap, négynapos nem-zetközi gyakorlat kezdődött Nagykanizsán. A hazai szak-

emberek és mentőcsapatok mellett részt vesznek a bol-gár, a csehszlovák, a len-gyel és az NDK-beli kitérés-elhárítási mentőcsapatok, és közösen hajtának végre egyes feladatokat.

A gyakorlatok során olyan „éles” helyzeteket teremte-nek, amelyekhez hasonlók gázkitörések fordulnak elő. Bemutatják az újabb véde-kezési módszereket és eszkö-zöket, köztük huszonnégy ta-lálmány, illetve újítás alap-ján elkészített védelmi esz-közt, berendezést, amelyeket a kitérések tapasztalatai alapján a hazai mentőcsapa-tok tagjai közösen szerkesz-tettek az utóbbi években.

Elismerés propagandistáknak

Tegnap, kedden délután az MSZMP Csongrád megyei bizottsága oktatási igazgató-ságán tartotta a szegedi já-rási pártbizottság propagan-distáinak évzáró konferen-ciáját. A tanácskozással részt-vevőit **Szabó Lajos**, a járási pártbizottság titkára köszön-tötte. **Varga István**, a megyei pártbizottság munkatársa adott tájékoztatót az 1983—84-es pártoktatási év irány-eiről, a Politikai Bizottság márciusi elsejeli határozata alapján.

A járási pártbizottság eredménye propagandista-tevékenységük elismerése-keppen, elmúlt évi munká-jukért, tárgyjutalomban ré-szesítette a következőket: **Szekeres István**, **Nyári Ist-ván** (Asotthalom), **Kiss Ist-ván**, **Szeberényi Jenőné**, **Pap István**, **dr. Palinkás Pál** (Kistelek), **Szántó Sándorné** (Ménfőcsanak), **Arpácsi Mária** (Ménfőcsanak).

Darázs József, **Horvath János** (Sándorfalva), **Olasz József** (Forráskút), **Martinusz Józsefné** (Üllés), **Eárkai Mihály**, **Tóth Mária** (Baks), **Bódi Jánosné**, **Engi Imre** (Balástya), **Balogh János**, **Adám Jenő** (Bordány), **Vigh Sándorné** (Csengelek), **Szűcs Lászlóné**, **Martinek Imre** (Deszk), **dr. Káló Antal** (Domaszék), **Revész Ferenc**, **Varadi József** (Ópusztaszer), **dr. Szekeres István**, **Nagy András** (Pusztamérges), **Vörös Lajos**, **Bunyevac Míloje** (Röszke), **Pragyi Mária** (Ruzsa), **Kocsis József**, **Bujdosó Albert** (Szatymaz), **Hódi Sándor** (Tiszasziget), **Pölös Géza**, **Csúcs Lajos** (Zákány-szék), **Kálmán Ferenc** (Zsom-bó), **Apró Ferenc** (Tucsaszer), **Siket Sándor**, **Pucsa-kov Géza** (Szegedi Állami Gazdaság), **Nagy József** (Kübekháza), **dr. Kiké Tiwadar-né** (Járási Hivatal).

Pécselt

Nyílik a nyári színház

Bach Máté passió című oratóriumának balettelőadá-sával nyílik meg holnap, jú-nius 23-án a Pécsi Nyári Színház, és Wassermann—Leigh La Mancha lovagja cí-mű musicaljének előadásával zárul az évad július 23-án. Az egyhónapos program so-rán negyvenkét előadást — tizennégy különféle produk-ciót — láthat a közönség. Mindössze négy nap lesz, amikor nem tart előadást a színház, a többi napon vi-szont általában két helysze-nen is játszanak.

A nyári színház most ad-ta ki az ötvenoldalas mű-sorfűzetét, a közönséget Czen-tet Gyula, a pécsi városi ta-nács elnöke írta. A fényké-pekkal és grafikákkal illusz-trált kiadvány részletesen is-merteti a színről kerülő da-rabokat, alkotókat és sze-replőket. Az előadások öt helyszínen zajlanak majd, mindegyiknek más a pro-filja, műsora. A székesgy-ház melletti Tánccsínén ad-ják elő a nagyszabású tánc-játékokat, a kamarabalett előadásait a középkori Vár-bástyában láthatják az ér-deklődők a tettei romoknál daljátékokat és musicalt ren-deznek, a Bóbita színház pe-dig az Anna-udvarban lép fel. Különlegesség lesz a szarsomlyói szoborparkban előadott balettműtény. Az es-

ti előadások egységesen 21 órakor kezdődnek, a vasár-napi matinéik kezdésének időpontja 11 óra.

A nyári színház arculatát alapvetően a tánc határo-zza meg, az előadások töb-bisége tehát a Pécsi Balettre épül. A programból kiemel-kezik a Máté passió két-részes táncfantázia, a ko-reográfus-rendező Eck Imre Kossuth-díjas érdemes mű-vész, aki maga is szerepel: Pilátust alakítja. Jézus sze-repét Dózsa Imre Kossuth-díjas kiváló művész tálcol-já. A mű negyven kerül színrre, mégpedig június 23-án, 24-én és 30-án, valamint július 1-én. A Várba-szta színpadán három mitológiai tárgyú kamarabalettet lá-that a közönség: az Énekek énekét, a Lót leányait és a Danaidákat — mindhárom-nak Eck Imre a koreográfusa. A Bagossy László ren-dezte La Mancha lovagja musical — koreográfus Tóth Sándor Erkel-díjas érdemes mű-vész — július második felében, hat alkalommal ke-rül színrre.

A Bóbita bábszínház két remek paródiával jelenke-zik, címük: Tiz kicsi Gershwin és Operasálatá. A felnőtteknek szóló bábelő-adásokat Kós Lajos tervezte és rendezte.

Újból gyártanak dekoritot

Megkezdtek az üzemszerű termelést, és már két mű-szakban készítenek dekoritot a borsodsziraki Bartók Béla Tsz új üzemében. A deko-ritot korábban Sajóabony-ban, az Észak-magyarországi Vegyiművekben készítették. Gyártásával azonban fel-hagyták, a berendezéseket a borsodsziraki közös gazda-ság átvette, s vállalkoztak a gazdaságosabb gyártás meg-szervezésére. Alig két hónap alatt telepítették át a gépe-ket egy korábban más célra használt üzemépületbe.

A gépekkel a különböző minőségű papirokat impreg-nálják, majd az így átalaki-tott lapokat rétegesen egy-másra helyezik és egy pres-

gépben, nagy nyomáson és magas hőmérsékleten gőzzel „összesűrítik”, egymásra pré-selik. A dekoritlapokat az-után méretre vágva szállít-ják a megrendelőknak.

Hazánkban most egyedül a borsodsziraki tsz gyártja ezt a sokoldalú felhasználásra szol-gáló lemezt. Ebből készül többek között az autóbuszok, vasúti személyszállító koc-sik belső burkolása. Felhasznál-ják a bútorgépekben az aszta-lok, székek, szalmalyok bo-rítására, valamint számtalan egyéb célra is. Az új üze-mben a termelésővetkezet a tervek szerint az idén mint egy nyolcvanmillió forintér-tekű dekoritüzem gyárt.